

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój
z dnia

POWIATOWY PROGRAM DOTYCZĄCY ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ DLA MIASTA JASTRZĘBIE - ZDRÓJ NA LATA 2017 – 2019

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ 2016

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawy prawne programu	4
2. Ogólna charakterystyka pieczy zastępczej na terenie Miasta Jastrzębie – Zdrój	5
1. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	6
2. Statystyka rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013 – 2016	6
3. Instytucjonalna piecza zastępcza	12
4. Statystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej	12
5. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej	13
3. Analiza SWOT	15
4. Cele i działania podejmowane w ramach programu	17
1. Cel główny	17
2. Cele szczegółowe	17
5. Finansowanie programu	19
6. Monitoring i ewaluacja programu	19
Zakończenie	20

Wstęp

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

To słowa, które są wprowadzeniem do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, którą Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje od 01.01.2012r. Od momentu wejścia w życie w.w ustawy opieka nad dzieckiem i rodziną stała się częścią systemu pomocy społecznej.

Zgodnie z jej założeniami każde dziecko posiada prawo do wychowania w rodzinie, a w razie niezbędnej konieczności – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Rolą systemu rodzinnej pieczy zastępczej jest wsparcie rodziny biologicznej dziecka w takim stopniu, aby dziecko w możliwie krótkim terminie mogło powrócić pod ponowną opiekę swoich rodziców. Pobyt dziecka w systemie pieczy zastępczej ma ponadto na celu stałe podtrzymywanie bliskich i społecznie akceptowalnych kontaktów dziecka z rodziną pochodzenia a także zaspokojenie jego potrzeb.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Zgodnie z decyzją Prezydenta Miasta Jastrzębie – Zdrój Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta został wyznaczony Ośrodek Pomocy Społecznej.

Przepis art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

Niniejszy Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Miasta oraz określa kierunki działań podejmowanych w celu jej rozwoju. Dodatkowo jest próbą zorganizowania na terenie Miasta prawidłowo funkcjonującego i efektywnego systemu pieczy zastępczej.

1. Podstawy prawne programu

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r (Dz. U. z 1997r, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- ✓ Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r, Nr 120, poz. 526),
- ✓ Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r (t. j. Dz. U. z 2016r, poz. 575),
- ✓ Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r (t.j. Dz. U. z 2016r, poz. 930),
- ✓ Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998r (Dz. U. z 2015r, poz. 1445, 1890),
- ✓ Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990r (Dz. U. z 2016r, poz. 446)
- ✓ Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964r (t.j. z 2015r, poz. 2082 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej z dnia 22 grudnia 2011r (Dz. U. z 2011r, Nr 292, poz. 1720)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej z dnia 9 grudnia 2011r (Dz. U. z 2011r, Nr 274, poz. 1620)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012r, poz. 954)

2. Ogólna charakterystyka pieczy zastępczej na terenie Miasta Jastrzębie – Zdrój

Pieczą zastępczą sprawowaną jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Organizowanie pieczy zastępczej to zadanie powiatu. Pieczę zastępczą powinna zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Powinna również być tak prowadzona, aby zaspokoić potrzeby emocjonalne dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych. Ponadto powinna przygotować dziecko do:

- godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
- pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
- nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pieczę sprawowana jest w formie:

- rodzinnej, tj. przez rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka,
- instytucjonalnej, tj. przez placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Na terenie Miasta w zakresie pieczy zastępczej funkcjonują: rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz Zespół Ognisk Wychowawczych (placówka opiekuńczo – wychowawcza).

Dziecko trafia do pieczy zastępczej:

- na podstawie orzeczenia sądu,

- na podstawie umowy z rodzicami (w przypadku pilnej konieczności na wniosek rodziców dziecka),

- w przypadku doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną (wyłącznie do rodziny zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego).

Dziecko w pieczy zastępczej może przebywać do czasu uzyskania pełnoletności. Osoba, która uzyskała pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może w niej pozostać do ukończenia 25 roku życia jeżeli uczy się w szkole, na uczelni wyższej, u pracodawcy – w celu przygotowania zawodowego. Do zakończenia nauki, przygotowania zawodowego rodzina zastępcza może otrzymywać pomoc finansową.

Za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice są zobowiązani do ponoszenia miesięcznej opłaty, która ustalana jest w drodze decyzji administracyjnej.

2.1 Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Jastrzębie – Zdrój został wyznaczony Ośrodek Pomocy Społecznej na mocy Zarządzenia Prezydenta Miasta Jastrzębie – Zdrój z dnia 21 listopada 2011r nr Or-IV.0050.529.2011.

2.2 Statystyka rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013 – 2016

Podane poniżej dane statystyczne w Tabeli Nr 1 obrazują liczbę rodzin zastępczych w Mieście Jastrzębie – Zdrój w latach 2013 - 2016. Od wielu lat największą liczbę funkcjonujących rodzin zastępczych stanowią rodziny spokrewnione (dziadkowie dzieci bądź ich rodzeństwo), w drugiej kolejności rodziny niezawodowe (dalsze pokrewieństwo niż w przypadku spokrewnionych rodzin, rodziny bez pokrewieństwa), w trzeciej kolejności rodziny zawodowe (dla których opieka nad dziećmi stanowi źródło zatrudnienia).

Tabela Nr 1 – Liczba rodzin zastępczych w Jastrzębiu – Zdroju w latach 2013 – 2016

Lp.	Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba rodzin zastępczych			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Spokrewnione	90	96	87	94
2	Niezawodowe	38	34	32	33
3	Zawodowe	3	4	4	4
	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	1	1	1
4	Razem	131	134	123	131

Liczba rodzin zastępczych stale się zmienia. Od początku 2016 roku obserwujemy wzrost liczby rodzin zastępczych do 94 spokrewnionych, 33 niezawodowych i 4 zawodowych, co łącznie daje liczbę 131 rodzin zastępczych. Bez zmian pozostaje jednak dysproporcja pomiędzy liczbą poszczególnych rodzajów rodzin zastępczych.

Jak wynika z powyższych danych najwięcej dzieci wychowuje się w rodzinach zastępczych spokrewnionych, w drugiej kolejności – w rodzinach niezawodowych, zaś na trzecim miejscu widzimy dzieci w rodzinach zawodowych. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych trzykrotnie przewyższa liczbę rodzin zastępczych niezawodowych.

Tabela Nr 2 – Liczba dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych w Jastrzębiu – Zdroju w latach 2013 - 2016

Lp.	Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba Dzieci			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Spokrewnione	109	117	104	115
2	Niezawodowe	46	43	42	44
3	Zawodowe	7	10	11	12
	w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	5	3	3	2
4	Razem	162	170	157	171

W tym przypadku również obserwujemy wzrost liczby dzieci umieszczonych w pieczy od początku 2016r. Aktualnie w rodzinach zastępczych wychowuje się 171 dzieci: w rodzinach spokrewnionych 115 dzieci, w rodzinach niezawodowych 44 dzieci, w rodzinach zawodowych – 12 dzieci.

Analogicznie jak w przypadku Tabeli Nr 1 – najwięcej w 2016r jest dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, w drugiej kolejności – niezawodowych, w trzeciej – w zawodowych.

Daną statystyczną gromadzoną przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej są również przyczyny, z powodu których dzieci trafiają do pieczy. Wykazywanych przyczyn jest wiele.

Tabela Nr 3 – Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na terenie Jastrzębia – Zdroju w latach 2013 - 2016

Lp.	Przyczyna	Liczba dzieci			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Sieroctwo	5	8	2	3
2	Półsieroctwo	16	19	20	23
3	Uzależnienie rodziców	79	75	69	79
4	Przemoc w rodzinie	6	2	2	2
4	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	30	35	33	34
5	Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	7	7	7	7
6	Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	3	5	3	3
7	Ubóstwo	0	0	0	0
8	Bezrobocie	0	0	0	0
9	Pobytu za granicą co najmniej jednego rodzica	7	9	9	8
10	Nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	0	0
11	Inne	9	10	12	12
	Razem	162	170	157	171

Analizując powyższe dane jasno wynika, że dzieci najczęściej trafiają do pieczy zastępczej z powodu uzależnienia rodziców. Kolejną najczęściej pojawiającą się przyczyną jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, zaś na trzecim miejscu – pólsieroctwo. Na przestrzeni badanych lat kolejność przyczyn nie uległa zmianie, poza ich liczebnością. Tabela obrazuje wyeliminowanie całkowicie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej z powodu ubóstwa, bezrobocia bądź nieodpowiednich warunków mieszkaniowych. W roku 2016 przyczyny umieszczania dzieci pozostały te same.

Tabela Nr 3 obrazuje, że wśród najczęściej występujących przyczyn umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych w 2016r podobnie jak w latach 2013 – 2015 są uzależnienia rodziców, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i pólsieroctwo. Niepokojący jest fakt, że prawie połowa dzieci (79 na 171 umieszczonych) trafiła do pieczy zastępczej z powodu uzależnienia rodziców. W przypadku bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych to u 34 dzieci na 171 stało się to przyczyną odebrania spod opieki rodzicielskiej. 23 dzieci trafiło do rodzin zastępczych z powodu śmierci jednego z rodziców.

Tabela Nr 4 – Wiek dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Jastrzębia – Zdroju w latach 2013 - 2016

Lp.	Wiek dziecka	Liczba dzieci			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Poniżej roku	1	1	4	5
2	Od 1 roku do 3 lat	13	12	9	9
3	4 - 6 lat	19	18	18	16
4	7 - 13 lat	51	54	52	61
4	14 – 17 lat	54	48	38	42
5	18 – 24 lat	24	37	36	38
	Razem	162	170	157	171

Jak wynika z powyższych danych wiek dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015 ulegał zmianie: najliczniejszą grupę stanowiły dzieci powyżej 7 roku życia. W niezmienną liczebnie drugiej grupie znajdowały się dzieci w wieku 14 – 17 lat.

Trzecią grupę stanowiły dzieci korzystające z uprawnienia pozostania w pieczy zastępczej po uzyskaniu pełnoletności do 25 roku życia.

Aktualnie w 2016r sytuacja nie uległa zmianie. Najwięcej – 61 dzieci – stanowi grupa wiekowa 7 – 13 lat, w drugiej kolejności – 42 dzieci – dzieci w wieku 14 – 17 lat, na trzecim miejscu – 38 dzieci – grupa wiekowa 18 – 24 lat. Najmniej – 5 dzieci – niemowlaki (poniżej 1 roku życia). Podobnie jak w latach poprzednich, w 2016r najliczniejszą grupą wiekową są dzieci między 7 a 13 rokiem życia. Liczba ta pozostaje wyraźnie dominującą nad pozostałymi grupami. Różnice pomiędzy pozostałymi grupami wiekowymi są niewielkie.

Tabela Nr 5 – Okresy przebywania dzieci w pieczy zastępczej na terenie Jastrzębia – Zdroju w latach 2013 - 2016

Lp.	Okres przebywania dziecka w pieczy zastępczej	Liczba dzieci			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Do 3 miesięcy	4	1	2	10
2	Od 3 – 6 miesięcy	2	3	4	7
3	Od 6 – 12 miesięcy	7	6	10	5
4	Od 1 – 2 lat	8	10	7	12
4	Od 2 – 3 lat	8	6	9	6
5	Powyżej 3 lat	133	144	125	131
	Razem	162	170	157	171

W latach 2013 – 2015 największą grupę dzieci stanowiły przebywające w rodzinach zastępczych powyżej trzech lat. Sytuacja również w 2016r wygląda podobnie. Nadal najwięcej jest dzieci przebywających w pieczy zastępczej powyżej trzech lat – 131 dzieci (jest to ponad $\frac{3}{4}$ wszystkich dzieci w rodzinach zastępczych). Potem następuje znaczny spadek - do 12 dzieci - w przypadku gdy okres przebywania wynosi od 1 do 2 lat. Niewiele mniej – 10 dzieci - stanowi grupa przebywających w pieczy do 3 miesięcy.

Podobnie jak w latach 2013 – 2015 największą grupę dzieci stanowiły na koniec czerwca 2016r dzieci przebywające w rodzinach zastępczych powyżej trzech lat.

Tabela Nr 6 – Liczba dzieci nowoprzyjętych do rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Jastrzębia – Zdroju wg formy rodziny

Lp.	Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba dzieci			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Spokrewnione	14	14	13	11
2	Niezawodowe	3	3	4	2
3	Zawodowe	14	9	10	8
	Razem	31	26	27	21

Największą liczbę dzieci nowoprzyjętych stanowią dzieci umieszczane w rodzinach spokrewnionych a następnie w rodzinach zawodowych.

Tabela pokazuje, że od 01.01.2016r nastąpił znaczny wzrost dzieci nowoprzyjętych, wobec których sąd zdecydował o zabranii ich spod opieki rodzicielskiej.

Do dnia 30.06.2016r umieściliśmy w rodzinach zastępczych w Jastrzębiu – Zdroju już 21 dzieci (spokrewnione: 11, niezawodowe:2, zawodowe: 8). W stosunku do dotychczasowych rocznych liczb dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych jest to znaczny wzrost.

Tabela Nr 7 – Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze w latach 2013 - 2016

Lp.	Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba dzieci			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Spokrewnione	12	5	12	1
2	Niezawodowe	3	6	5	1
3	Zawodowe	13	8	9	3
	Razem	28	19	26	5

Opuszczając rodzinną pieczę zastępczą dzieci zazwyczaj wracają do rodziców biologicznych, usamodzielniają się, trafiają do rodzin adopcyjnych bądź instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Mając na uwadze powyższe dane zauważalne jest, że liczba dzieci opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015 była na podobnym poziomie. W stosunku do danych zamykających się w I półroczu 2016r widoczny jest znaczny spadek w liczbie dzieci opuszczających rodziny zastępcze. Ta sytuacja ma wpływ na brak miejsc wolnych w istniejących rodzinach zastępczych.

Powyżej przedstawione w tabelach od Nr 1 do Nr 7 dane statystyczne obrazują liczebnie stan pieczy zastępczej w Mieście. Ogólny obraz wskazuje na przeważającą liczbę rodzin zastępczych spokrewnionych w stosunku do pozostałych form. Analogicznie zatem najwięcej umieszczonych dzieci trafia do tej formy pieczy zastępczej. Najczęściej dzieci trafiają z powodu uzależnienia rodziców. Nie mają miejsca umieszczenia dzieci z powodu bezrobocia, biedy i niewłaściwych warunków mieszkaniowych. Najwięcej umieszczonych jest dzieci w wieku 7 do 13 lat i przebywających w pieczy ponad 3 lata. Od stycznia 2016r obserwowany jest wzrost liczby umieszczanych w pieczy zastępczej dzieci.

2.3 Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza w Jastrzębiu – Zdroju aktualnie realizowana jest przez Zespół Ognisk Wychowawczych. Placówka – Ognisko Wychowawcze - powstała decyzją Kuratorium Oświaty w Katowicach z dnia 26.09.1995r nr KO-KS-D 0213/71/95.

Z dniem 01.09.2010r decyzją Wojewody Śląskiego nr PS/II/90197/11/10 powstał Zespół Ognisk Wychowawczych. Placówka liczy 52 miejsca przeznaczone dla dzieci w wieku od 7 do 18 roku życia oraz pełnoletnich rezydentów.

2.4 Statystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej

Tabela Nr 8 – Liczba dzieci w Zespole Ognisk Wychowawczych w latach 2013 – 2015

Rok	Chłopcy	Dziewczęta	Razem
2013	25	23	48
2014	25	26	51
2015	26	23	49

Tabela Nr 9 – Liczba dzieci niepełnosprawnych przebywających w Zespole Ognisk Wychowawczych w latach 2013 - 2015

Rok	Liczba dzieci niepełnosprawnych
2013	4
2014	5
2015	5

Tabela Nr 10 - Liczba dzieci opuszczających Zespół Ognisk Wychowawczych w latach 2013 - 2015

Rok	Liczba dzieci opuszczających placówkę
2013	15
2014	7
2015	13

2.5 Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej

Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej odbywa się według zasad określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dla wychowanków usamodzielnianych po 01.01.2012r) oraz według ustawy o pomocy społecznej (dla wychowanków, którzy proces usamodzielnienia rozpoczęli przed 01.01.2012r).

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą przysługuje pomoc finansowa:

- na kontynuowanie nauki,
- na usamodzielnienie,
- na zagospodarowanie.

Ponadto wychowankowie mogą liczyć na wsparcie w zakresie uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, uzyskania pomocy prawnej i psychologicznej. Każdy wychowanek zobligowany jest wybrać opiekuna procesu usamodzielnienia, który go wspiera w trakcie procesu.

Tabela Nr 11 – Liczba usamodzielnianych wychowanków objętych pomocą w latach 2015 - 2016

Lp.	Rodzaj opuszczonej pieczy zastępczej	Liczba dzieci			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	30.06.2016r
1	Rodziny zastępcze	60	53	53	46
2	Placówki opiekuńczo – wychowawcze	22	22	25	23
3	Młodzieżowe ośrodki wychowawcze/młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne	8	11	14	12
	Razem	90	86	92	81

Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających wszystkie formy pieczy zastępczej w latach 2015 – 2016 jest podobna. Na przestrzeni badanych lat widać regularny spadek wychowanków usamodzielniających się po rodzinach zastępczych. Wynika to z faktu, że po opuszczeniu rodziny zastępczej coraz mniej wychowanków realizuje indywidualne programy usamodzielnienia, tj. kontynuuje naukę czy szkoli się na kursach. Zauważalnym jest, że wychowankowie ci podejmują decyzję o wyjeździe za granicę bądź rezygnacji z dalszej nauki na rzecz podejmowania zatrudnienia. Liczba wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w poszczególnych latach kształtuje się na zbliżonym poziomie. Widoczny jest również systematyczny wzrost wychowanków opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze bądź młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne podejmujących działania związane z usamodzielnieniem.

Na terenie Miasta Jastrzębie – Zdrój funkcjonują również 2 mieszkania chronione, które przeznaczone są dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej: dla

dziewcząt i dla chłopców. Łącznie dają one miejsce dla 7 wychowanków (4 dziewczyny, 3 chłopców).

Aktualnie praca z usamodzielniającymi się wychowankami skupia się na prowadzeniu postępowań administracyjnych związanych z udzieleniem świadczeń finansowych oraz półrocznym aktualizowaniu realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia. Zbyt mała liczba pracowników w stosunku do przydzielonych obowiązków skutkuje tym, że praca socjalna z usamodzielnianymi wychowankami jest prowadzona w niewielkim zakresie.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT tego programu pozwoli na wyodrębnienie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w rozwoju i prawidłowym funkcjonowaniu pieczy zastępczej na terenie Miasta Jastrzębie – Zdrój. Ukazuje możliwość rozwoju w skutecznym, interdyscyplinarnym działaniu.

Mocne strony	Słabe strony
- funkcjonowanie Zespołu Ognisk Wychowawczych, - zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych, - zatrudnienie 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - funkcjonowanie 2 mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków, - wykształcona i doświadczona kadra regularnie podnosząca swoje kwalifikacje, - stworzenie pokoju do kontaktów rodziców z dziećmi umieszczonymi w pieczy	- brak wypracowanych zasad współpracy z sądem rodzinnym, - traktowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej jako docelowego miejsca pobytu, - zbyt wolna rotacja dzieci umieszczonych w pieczy i przedłużające się postępowania sądowe, - pełne obłożenie dzieci w Zespole Ognisk Wychowawczych w Jastrzębiu - Zdroju, - długotrwałe pobyty dzieci w rodzinach zastępczych; nawiązywanie się więzi, które uniemożliwiają poszukiwanie potencjalnej rodziny adopcyjnej,

zastępczej, - prowadzenie profilu rodzicielstwa zastępczego na portalu społecznościowym, - organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin zastępczych, - wyeliminowanie ubóstwa i nieodpowiednich warunków mieszkaniowych jako przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, - realizacja na bieżąco postanowień sądu dotyczących umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, - dobra współpraca z ośrodkiem adopcyjno – opiekuńczym, - dostępność rodzin zastępczych do poradnictwa psychologicznego, - zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich dla rodzin zastępczych zawodowych,	- niewystarczająca liczba rodzin zastępczych, - brak kandydatów do stanowienia rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, - zbyt powolny wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych, - umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej poza terenem Jastrzębia – Zdroju, - niewystarczająca liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - niewystarczająca liczba pracowników w stosunku do liczby podopiecznych i zakresu zadań, - ograniczone możliwości wypłaty świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych, - brak zmienności w wynagrodzeniach rodzin zastępczych zawodowych, - brak remontu i dostosowania pokoju do kontaktu do potrzeb dzieci, - brak organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzicielstwa zastępczego, - brak specjalistycznych rodzin zastępczych,
Szanse	Zagrożenia
- wspieranie rodzin zastępczych specjalistycznym poradnictwem, - regularne szkolenia rodzin zastępczych podnoszących bądź wzmacniających ich kompetencje, - aplikowanie o środki finansowe zewnętrzne mające na celu szerokorozumiane rozwijanie	- zwiększanie liczby umieszczanych dzieci w pieczy zastępczej, - niedostateczna liczba środków finansowych utrudniająca rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych, - niewystarczające wsparcie

rodzinnej pieczy zastępczej, - organizowanie akcji promujących idee rodzicielstwa zastępczego, - poszerzenie oferty wsparcia dla rodzin o grupy wsparcia, - wypracowanie partnerskich zasad współpracy z sądem rodzinnym, - poszerzenie dostępności do poradnictwa prawnego,	usamodzielniających się wychowanków, - brak właściwej motywacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
--	--

4. Cele i działania podejmowane w ramach programu

4.1 Cel główny

Głównym celem Programu na lata 2017 – 2019 będzie rozwój pieczy zastępczej, ze szczególnym ukierunkowaniem na formy rodzinne, wspomagane instytucjonalnymi formami.

4.2 Cele Szczegółowe

Cel 1	Promocja i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej
Zadania	1. podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat rodzicielstwa zastępczego oraz propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego m.in. poprzez lokalną prasę, stronę internetową, portale społecznościowe, organizowanie akcji promocyjnych, drukowanie i kolportaż ulotek i plakatów; 2. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w tym zawodowych jej form; 3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; 4. zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych; 5. określenie limitu rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka na dany rok (poza już istniejącymi): - 2017 – 2, - 2018 – 2, - 2019 – 2;
Wskaźnik /Miernik	Liczba nowych rodzin zastępczych, w tym zawodowych ich form
Cel 2	Wspieranie funkcjonujących na terenie Miasta Jastrzębie – Zdrój rodzin zastępczych
Zadania	1. organizowanie szkoleń, warsztatów i konferencji podnoszących kompetencje i umiejętności rodzin zastępczych;

	2. zorganizowanie pomocy wolontariuszy dla dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych a mających kłopoty w nauce; 3. organizowanie spotkań integracyjnych, Dnia Rodzicielstwa Zastępczego; 4. podejmowanie działań mających na celu umożliwienie powrotu dzieciom pod opiekę rodziców; 5. obejmowanie rodzin zastępczych opieką koordynatora; 6. zapewnienie wsparcia psychologicznego i prawnego; 7. prowadzenie ocen sytuacji dzieci i rodzin zastępczych; 8. zatrudnienie rodzin pomocowych i osób do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich – w razie potrzeby; 9. realizacja ustawowych form pomocy pieniężnej z uwzględnieniem fakultatywnych form; 10. inicjowanie działań mających na celu wzrost wysokości wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych;
Wskaźnik /Miernik	- liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze, - liczba zorganizowanych szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych, - liczba uczestników w.w szkoleń, - liczba zatrudnionych koordynatorów,
Cel 3	Wspieranie zamieszkałych na terenie Miasta Jastrzębie – Zdrój usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej
Zadania	1. współtworzenie i monitorowanie realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia; 2. pełnienie funkcji opiekuna procesu usamodzielnienia; 3. tworzenie i prowadzenie grup wsparcia; 4. zapewnienie wsparcia psychologicznego, doradztwo; 5. kontynuacja prowadzenia mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej; 6. angażowanie wychowanków w działania wynikające z projektów; 7. realizacja ustawowych form pomocy pieniężnej;
Wskaźnik /Miernik	- liczba usamodzielniających się wychowanków, - liczba wydanych decyzji przyznających świadczenie, - kwota środków finansowych wydatkowana na w.w cel, - liczba osób korzystających z mieszkania chronionego,
Cel 4	Podnoszenie jakości usług świadczonych w zakresie pieczy zastępczej przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
Zadania	1. podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach; 2. udział pracowników w superwizji; 3. podejmowanie działań w celu poszerzenia liczebności zatrudnionych pracowników poprzez zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów; 4. aplikowanie o środki finansowe zewnętrzne, w tym w ramach rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; 5. zorganizowanie zintegrowanego systemu wspierania i rozwoju pieczy zastępczej poprzez organizowanie cyklicznych spotkań przedstawicieli instytucji zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny i wypracowanie wspólnych procedur działania; 6. przygotowanie pokoju do kontaktów rodziców z dziećmi; 7. współorganizowanie działań podejmowanych na rzecz rodzicielstwa

	zastępczego przez rodziny zastępcze i Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
Wskaźnik /Miernik	- liczba zatrudnionych pracowników, - liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy, - kwota pozyskanych środków zewnętrznych,

5. Finasowanie Programu

Finansowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na Lata 2017-2019 odbywać się będzie w ramach środków budżetowych Gminy Jastrzębie – Zdrój oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł.

6. Monitoring i ewaluacja programu

Monitorowanie realizacji Programu umożliwi obserwację realizacji zadań, aktualną identyfikację problemów i weryfikację założonych celów.

Dział Pomocy Rodzinie, Osobom Niepełnosprawnym i Bezdomnym Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu – Zdroju będzie prowadził stały monitoring Programu. Na bieżąco będzie dokonywana ocena realizacji Programu poprzez współpracę z rodzinami zastępczymi, instytucjami pomocy społecznej, szkołami, sądami i innymi instytucjami oraz poprzez określenie potrzeb dotyczących wsparcia rodzin zastępczych i dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Ocena ta pozwoli aktualizować potrzeby i cele z nich wynikające oraz dokonywać adekwatnej zmiany w Programie.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście będzie podlegał ewaluacji w oparciu o analizę i interpretację zebranych danych własnych oraz danych pozyskanych od współpracujących instytucji w szczególności z:

- ✓ prowadzenia sprawozdawczości z zakresu pieczy zastępczej,
- ✓ przedstawiania przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej corocznego sprawozdania z efektów pracy Organizatorowi Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Powyższe działania będą przedstawiane Prezydentowi Miasta i Radzie Miasta w formie corocznego sprawozdania z działalności prowadzonej w zakresie pieczy zastępczej przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz przedstawione zostaną potrzeby w tym zakresie.

W zależności od pojawiających się potrzeb oraz możliwości finansowych w zakresie rozwoju pieczy zastępczej – Program będzie mógł ulec modyfikacji, a jego charakter pozostaje otwarty.

Zakończenie

Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki w rodzinie naturalnej lub stworzenie jak najlepszych warunków rozwoju i wychowania. W sytuacji, gdy nie ma możliwości, aby rodzice zajmowali się dzieckiem rolą Organizatora jest zapewnienie właściwego środowiska wychowawczego i opiekuńczego.

Wypracowanie sprawnego systemu opieki nad dzieckiem wymaga działań wielu instytucji i współpracy na zasadach partnerskich. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny w Mieście Jastrzębie – Zdrój.

Założone w niniejszym Programie cele i działania zmierzają do regularnego i systematycznego rozwoju pieczy zastępczej w Jastrzębiu – Zdroju.

Niniejszy Program jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji. Możliwym jest niezrealizowanie wszystkich założonych celów. Znajdą one swoją kontynuację w kolejnym Programie.